

Standardy jakości opieki i wspierania rozwoju dzieci do lat 3

Podmiotem odpowiedzialnym za nadzór nad jakością form opieki dla małych dzieci jest gmina.

Podstawowe założenia Standardów:

- Okres między urodzeniem a 3 rokiem życia jest zasadniczy dla tworzenia się zdrowej i silnej osobowości oraz w ogromnym stopniu determinuje postawę dziecka wobec otaczającego je świata w całym jego późniejszym życiu.
- Decydująca dla jakości działań jest właściwa opieka i absolutna konieczność dostarczenia dziecku pozytywnych doświadczeń z nowymi opiekunami.
- Małe dziecko musi mieć zapewnioną stałą uwagę, wsparcie czy pomoc osoby dorosłej – zapewnia to warunki do budowania wysokiej jakości relacji między opiekunami i dziećmi. Dlatego bardzo ważny jest właściwy stosunek liczby opiekunów do liczby dzieci.
- Rodzice, jako osoby najbliższe dzieciom, powinni aktywnie włączać się w asystowanie opiekunom, na przykład jako wolontariusze w żłobkach, klubach czy u dziennego opiekuna.
- Ruch i swobodna zabawa jest podstawowym czynnikiem stymulującym rozwój dzieci.
- Głównym zadaniem opiekunów jest stworzenie środowiska edukacyjnego, odpowiadającego bieżącym potrzebom dzieci.

Na podstawie:

1. *Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w ramach wymagań lokalowych i sanitarnych dotyczących żłobków i klubów dziecięcych (Dz. U. 2014, 925)*
- (Dz.U. 2017, poz. 2379 *Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań lokalowych i sanitarnych jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy*).
2. *Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2011 r. w sprawie zakresu programów i szkoleń dla opiekuna w żłobku lub klubie dziecięcym, wolontariusza, oraz dziennego opiekuna (Dz. U nr 69, poz. 368)*
3. *Ustawy o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. Nr45, poz. 235 z późniejszymi zmianami (Dz.U. 2022, poz. 1324)*

Przestrzeń dla dzieci

Otoczenie (wewnątrz i na zewnątrz budynku) wzbogaca rozwój dziecka. Przy zapewnionym bezpieczeństwie, stawia ono adekwatne do potrzeb i możliwości dziecka wyzwania. Oferuje różnorodność stymulujących doświadczeń dostosowanych do poziomu rozwoju dziecka. Ułatwia wchodzenie w relacje z innymi

oraz współdziałanie dzieci i dorosłych. Pomaga w budowaniu poczucia tożsamości.

Standard 1.1. Wielkość powierzchni w żłobku uwzględnia potrzeby rozwojowe

dzieci w zakresie swobodnej zabawy i potrzeb życia codziennego

Liczba pomieszczeń w żłobku

- co najmniej dwa pomieszczenia, w tym jedno przystosowane do odpoczynku dzieci.

Przeznaczenie pomieszczeń

- każda grupa ma do dyspozycji bawialnię,
- istnieje wydzielone miejsce do odpoczynku, może być wspólne dla dwóch grup,
- zapewnia się miejsce do spożywania posiłków.

Rekomendowana powierzchnia pomieszczeń

- co najmniej 4 m² na każde dziecko.

Przestrzeń na dworze

- zapewnione jest bezpośrednie wyjście na teren otwarty, wyposażony w urządzenia do zabaw.

Standard 1.2. Aranżacja przestrzeni i wyposażenie żłobku uwzględniają potrzeby rozwojowe dzieci w różnym wieku, stymulują potrzebę eksperymentowania i ciekawość, umożliwiają różne formy interakcji między dziećmi

Sfery aktywności

- sala zabaw jest podzielona na 4-5 sfer aktywności dostosowanych do wieku i potrzeb rozwojowych dzieci,
- sfery aktywności są modyfikowane, uzupełniane lub zmieniane w miarę potrzeb dzieci,
- podział sfer aktywności powinien być czytelny i zrozumiały dla dzieci - za pomocą mobilnych elementów, parawanów,
- wśród sfer zabaw znajduje się sfera swobodnej aktywności ruchowej,
- proponowane sfery aktywności: konstrukcyjno – manipulacyjna (klocki), do zabaw sensorycznych, twórcza (plastelina, kredki, farby), miejsce zabaw tematycznych (dom, kuchnia, sklep itp.), miejsce czytelnicze (książki).

Materiały i wyposażenie

- kąci tematyczne wyposażone są w prawdziwe przedmioty (umożliwiające bezpieczną zabawę), np. ubrania, puste opakowania, garnki itp.,

- dzieci mają dostęp do materiałów stymulujących zmysły:
- dotyk (np. „koszyk skarbów” z różnymi naturalnymi materiałami o różnych fakturach),
- wzrok (np. różne kolory materiałów, naturalne światło tworzące cienie),
- słuch (instrumenty i przedmioty wydające dźwięki – uwaga na głośne pozytywki i muzykę),
- dzieci mają dostęp do materiałów umożliwiających manipulację: wkładanie, wyjmowanie, odkręcanie, chwytanie itp. (np. klocki, puste pojemniki po różnych produktach),
- w sali powinno znajdować się lustro tak, żeby dzieci mogły oglądać całą sylwetkę,
- materiały edukacyjne są różnorodne i dostosowane do potrzeb rozwojowych dzieci
- wyposażenie (materiały do zabaw) powinno być odnawiane i zmieniane regularnie - co najmniej raz na tydzień, poprzez dodawanie nowych elementów do istniejących sfer lub tworzenie nowych.

Dostępność

- wszystkie materiały i zabawki powinny być bezpośrednio dostępne dla dzieci (umieszczone na niskich półkach, szafki oznaczone zdjęciami lub schematycznymi rysunkami wskazującymi na zawartość),
- prace dzieci, zdjęcia i materiały edukacyjne są powieszony na wysokości wzroku dzieci.

Standard 1.3. Przestrzeń żłobka zapewnia wygodne i przyjemne otoczenie dla dzieci i dorosłych

Kolorystyka

- sale pomalowane są na jasne, stonowane kolory,
- nie ma konieczności montowania wykładziny dywanowej wszędzie tam, gdzie bawią się dzieci,
- podłoga powinna być w jednolitych barwach.

Przestrzeń

- unika się nadmiernej ilości dekoracji, dodatkowych, przyciągających wzrok elementów na ścianach,
- unika się nadmiernej ilości bodźców słuchowych – muzyka lub radio są włączone tylko podczas zajęć, które tego wymagają lub na prośbę dzieci.

Standard 1.4. Wszystkie dzieci codziennie mają możliwość bezpiecznych

i stymulujących zabaw na powietrzu

Dostępność i powierzchnia

- dzieci mają możliwość codziennego wychodzenia na powietrze na ogrodzony teren,
- na zewnątrz dzieci mają do dyspozycji co najmniej 10 m² na każde dziecko.

Wyposażenie

- teren jest wyposażony co najmniej w wiatę lub domek dla dzieci oraz zamykaną piaskownicę,
- dostępne są urządzenia i sprzęty rozwijające motorykę dużą (kładki, huśtawki, równoważnie),
- zapewniony dostęp do zabaw sensorycznych – np. przy stoliku sensorycznym.

Naturalne materiały

- urządzenia wykonane przede wszystkim z materiałów naturalnych,
- dostępne są naturalne materiały do zabaw manipulacyjnych i konstrukcyjnych,
- zachowane jest naturalne ukształtowanie terenu, aby dzieci mogły biegać, wspinać się, kopać, grabić liście, podlewać rośliny itp.

2. Prawa dziecka

Wspólnotę grupy tworzą dzieci i dorośli (opiekunowie, rodzice i inne osoby zajmujące się dziećmi) zaangażowani w jego działanie. Prawa dziecka są respektowane. Konstruktywne interakcje (dziecko/dziecko,

dziecko/dorośli, opiekun/rodzic) wymagają działań, procedur, praktyk, opartych na wzajemnym szacunku, otwartości i wrażliwości.

Standard 2.1. Prawa dziecka są przestrzegane przez wszystkich dorosłych

- opiekunowie słuchają dzieci i uwzględniają ich potrzeby,
- każde dziecko ma możliwość wyrażania swoich potrzeb i pragnień, które są respektowane,
- wszyscy pracownicy dobrze znają Konwencję o Prawach Dziecka, a jej treść stanowi podstawę ochrony dzieci w instytucji,
- opiekunowie mają pełną jasność, co do swojej odpowiedzialności za ochronę praw dzieci i komunikują to wszystkim osobom, z którymi się stykają,
- opiekunowie wyraźnie komunikują, że wszystkie dzieci mają jednakowe prawa,
- reakcje opiekunów na zachowania dzieci są wolne od przemocy i nie upokarzają dzieci.

Standard 2.2. Zapewnione jest bezpieczeństwo dzieci poprzez wprowadzenie

polityki lub procedur ochrony dzieci przed krzywdzeniem, edukację opiekunów

i rodziców oraz zapewnienie dostępu do informacji o instytucjach, w których można otrzymać pomoc

Polityka/ procedura ochrony dzieci przed krzywdzeniem

1. Placówka posiada politykę ochrony dzieci, w której zostały zapisane zasady mające zapewnić dzieciom ochronę przed krzywdzeniem.
2. Polityka i zasady ochrony dzieci obowiązują wszystkich członków personelu placówki.
3. Polityka/ procedura ochrony dzieci obejmuje następujące zagadnienia:

- procedury interwencji, które określają, jakie działania należy podjąć, jeśli pojawią się sygnały wskazujące na krzywdzenie dziecka lub na zagrożenie jego bezpieczeństwa ze strony osób obcych, członków rodziny lub personelu placówki lub wolontariuszy,
- zasady ochrony danych osobowych dziecka, które określają sposób przechowywania i udostępniania informacji o dziecku,
- zasady ochrony wizerunku dziecka, które określają sposób utrwalania i udostępniania za pomocą różnorodnych mediów (np. w prasie, Internecie itp.),
- zasady odbierania dziecka z placówki wyłącznie przez upoważnione osoby.

Dyrekcja placówki wyznacza osobę (osoby) odpowiedzialną (e) za monitorowanie realizacji polityki ochrony dzieci w placówce, jasno określając jej rolę i zadania.

Monitoring pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci

1. W zasadach rekrutacji i zatrudniania pracowników w placówce przewidziany jest obowiązek składania przez pracownika oświadczenia o niekaralności za przestępstwa seksualne (rozd. XXV k.k.) oraz przestępstwa z użyciem przemocy.
2. W przypadkach podejrzeń zagrożenia bezpieczeństwa lub krzywdzenia dziecka ze strony pracowników placówki, zawsze podejmowane są działania określone w Polityce ochrony dzieci przed krzywdzeniem.

Edukacja pracowników

1. Wszyscy członkowie personelu oraz wolontariusze zapoznają się z obowiązującą w placówce polityką ochrony dzieci przed krzywdzeniem.
2. Wszyscy członkowie personelu placówki zostali przeszkoleni w zakresie rozpoznawania symptomów krzywdzenia dzieci i właściwego reagowania na nie. O formie szkolenia decyduje placówka (e-learning, szkolenie wewnętrzne, szkolenie zewnętrzne).
3. Pracownicy merytoryczni zatrudnieni w placówce mają wiedzę w zakresie metod i narzędzi edukacji rodziców nt. (1) wychowania dzieci bez przemocy oraz (2) ochrony dzieci przed przemocą i wykorzystywaniem.

Edukacja rodziców

1. W placówce organizowane są spotkania edukacyjne dla rodziców w zakresie: (1) wychowania dzieci bez przemocy oraz (2) ochrony ich przed przemocą i wykorzystywaniem.
2. W placówce dostępne są materiały edukacyjne dla rodziców w zakresie: wychowania dzieci bez przemocy oraz ochrony ich przed przemocą i wykorzystywaniem.
3. Placówka informuje rodziców o dostępnych możliwościach podnoszenia umiejętności wychowawczych.

Dostęp do informacji na temat możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach krzywdzenia dziecka lub zagrożenia dziecka przemocą czy wykorzystywaniem

1. Pracownicy placówki, wolontariusze i rodzice mają łatwy dostęp (np. na tablicy przy wejściu) do danych kontaktowych placówek i instytucji zajmujących się ochroną dzieci i zapewniających pomoc i opiekę w nagłych wypadkach.

Weryfikacja zgodności prowadzonych działań z przyjętymi zasadami ochrony dzieci

1. Przyjęte zasady i realizowane praktyki ochrony dzieci są weryfikowane - przynajmniej raz na rok.

2. W ramach monitoringu zasad i praktyk ochrony dzieci placówka konsultuje się z dziećmi i z ich rodzicami/opiekunami.

Dostęp do informacji na temat możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach krzywdzenia dziecka lub zagrożenia dziecka przemocą czy wykorzystywaniem

1. Pracownicy placówki, wolontariusze i rodzice mają łatwy dostęp (np. na tablicy przy wejściu) do danych kontaktowych placówek i instytucji zajmujących się ochroną dzieci i zapewniających pomoc i opiekę w nagłych wypadkach.

Weryfikacja zgodności prowadzonych działań z przyjętymi zasadami ochrony dzieci

1. Przyjęte zasady i realizowane praktyki ochrony dzieci są weryfikowane - przynajmniej raz na rok.

2. W ramach monitoringu zasad i praktyk ochrony dzieci placówka konsultuje się z dziećmi i

z ich rodzicami/opiekunami.

3. Profilaktyka zdrowia dzieci i zapobieganie wypadkom
Wspieranie bezpieczeństwa i zdrowia dzieci wymaga profilaktyki zdrowotnej oraz zapewnienia higienicznego i bezpiecznego pobytu do zabaw i odpoczynku.

Standard 3.1. Podejmuje się efektywne działania, aby zapobiegać wypadkom dzieci w placówce

Zapewnienie profesjonalnej opieki

- zapewniona jest ciągła opieka nad dziećmi -proporcja opiekunów do dzieci jest w każdym momencie dnia utrzymana,
- wszystkie osoby pracujące z dziećmi, w tym wolontariusze, są przeszkoleni z zakresu udzielania pierwszej pomocy.

Zapewnienie bezpiecznego otoczenia

- opracowane są procedury postępowania w sytuacji nagłego wypadku dziecka lub pracownika,
- procedury postępowania w nagłych wypadkach przewidują bezzwłoczne powiadomienie rodzica dziecka,
- wszyscy pracownicy znają procedury i wiedzą, jak mają postępować w nagłych sytuacjach zagrażających życiu i zdrowiu dzieci,
- na terenie placówki stale dostępny jest telefon; przy telefonie znajduje się lista numerów alarmowych oraz numery kontaktowe do rodziców dzieci,
- jest przećwiczona procedura na wypadek pożaru; lokal został wyposażony w gaśnicę odpowiednią do powierzchni lokalu,
- w placówce obowiązuje zakaz palenia,

- dzieci nie mają dostępu do materiałów chemicznych, środków czystości i innych przedmiotów, które stwarzają zagrożenie życia (środki czystości i inne preparaty niebezpieczne dla dzieci znajdują się w pomieszczeniu lub szafie dla nich niedostępnej),
- wszystkie gniazda elektryczne są zabezpieczone albo poza zasięgiem dzieci; elektryczne przedłużacze są krótkie i są niedostępne dla dzieci,
- okna są zabezpieczone w taki sposób, żeby dzieci nie mogły wypaść, lecz są łatwo otwierane w przypadku zagrożenia; sznury od zasłon/rolet nie znajdują się w zasięgu dzieci; jest zapewniona możliwość otwierania w pomieszczeniu co najmniej 50% powierzchni okien,
- kaloryfer żeberkowy jest osłonięty, żeby zapobiec urazom, a wszystkie urządzenia grzewcze nie mogą mieć temperatury większej niż 50°C,
- temperatura wody w łazience dostępnej dla dzieci powinna być kontrolowana i nie może mieć wyższej temperatury niż 40°C,
- istnieją odpowiednie urządzenia do przechowywania, przygotowywania, gotowania i podawania żywności; bez nadzoru dzieci nie mogą mieć dostępu do kuchni; kuchenka i czajnik mają właściwe zabezpieczenia,
- używanie narzędzi przez dzieci (np. odkurzacz podczas zabawy w sprzątanie) musi odbywać się pod nadzorem dorosłych
- pomieszczenia i teren zewnętrzny są zabezpieczone tak, żeby dziecko nie mogło samodzielnie opuścić terenu.

Standard 3.2. Stosowane są aktywnie zasady profilaktyki zdrowotnej Przygotowanie pracowników i rodziców

- personel posiada aktualne szczepienia i aktualną książeczkę badań sanitarno – epidemiologicznych,
- personel i rodzice są poinformowani o procedurach zapobiegania chorobom zakaźnym,
- rodzice mają dostęp do ulotek o higienie, szczepieniach ochronnych,
- prowadzone są warsztaty dla rodziców na temat promocji zdrowia (zapobieganie przeziębieniom, hartowanie dzieci, higiena małego dziecka, postępowanie w czasie choroby i inne).

Postępowanie w przypadku zachorowania dziecka

- jest ustalona wspólnie z rodzicami procedura postępowania w przypadku zachorowania dziecka w czasie pobytu w placówce,
- dane kontaktowe rodziców są uaktualniane regularnie,
- dzieci chore nie uczestniczą w zajęciach żłobka,
- podawanie leków dzieciom jest możliwe tylko na wyraźne wskazanie lekarza, potwierdzone pisemną prośbą rodziców oraz dotyczy tylko chronicznych dolegliwości,
- nie podaje się leków w przypadku nagłego zachorowania dziecka, lecz bezzwłocznie informuje się rodziców i w razie potrzeby wzywa lekarza,
- apteczka z podstawowymi środkami opatrunkowymi jest dostępna i stale uzupełniana.

Standard 3.3. Stworzone są warunki do zachowania higieny i utrzymywania czystości pomieszczeń

Miejsce do przechowywania okryć wierzchnich • miejsce na szatnię dla dzieci i dorosłych jest oddzielone od sali zabaw. Utrzymywanie czystości

- ściany do wysokości co najmniej 2 m są pokryte materiałami zmywalnymi, nienasiąkliwymi i odpornymi na działanie wilgoci oraz materiałami nietoksycznymi i odpornymi na działanie środków dezynfekcyjnych,
- podłoga i ściany są wykonane tak, aby było możliwe łatwe utrzymanie czystości w tych pomieszczeniach,
- po zakończeniu zajęć, pomieszczenia, w których przebywają dzieci, są sprzątane.

4. Współpraca z rodzicami i rodzinami dzieci

Współpraca opiekunów i rodziców oparta jest na partnerstwie. Jej podstawą jest rozumienie decydującej roli rodziców i rodziny w procesie rozwoju dziecka przez stworzenie płaszczyzny wspólnego działania. Wszyscy dorośli są cenieni i wspierani w ich indywidualnych rolach i obowiązkach.

Standard 4.1. Codzienne relacje z rodzicami opierają się na szacunku, wsparciu i partnerstwie

- rodzice mają do dyspozycji miejsce, w którym mogą spędzić chwilę rozmawiając z innymi rodzicami lub opiekunem (miejsce do siedzenia, zapewnienie prywatności),
- prowadzi się politykę „otwartych drzwi”, a rodzice są zachęceni do odwiedzania dzieci w trakcie zajęć,
- rodziny witane są na początku i żegnane na końcu każdego dnia.

Standard 4.2. Opiekunowie i rodzice dbają o dobry przepływ informacji

opiekunowie i rodzice mają możliwość komunikowania się i wymieniania informacjami na temat dziecka, zarówno na zorganizowanych spotkaniach, jak i w codziennych rozmowach,

- personel dzieli się spostrzeżeniami na temat rozwoju dziecka i ewentualnie doradza kontakt ze specjalistą na temat ich dzieci w razie potrzeby,
- opiekunowie i rodzice wzajemnie informują się o wszelkich istotnych informacjach o jakichkolwiek zmianach w stanie emocjonalnym i fizycznym dzieci,
- są określone sposoby regularnego wymieniania się informacjami na temat dzieci (np. karty obserwacji, dziennik dziecka, portfolio, mail, notatki na tablicy ogłoszeń, zdjęcia),
- odbywają się regularne spotkania opiekunów z rodzicami,
- rodzice są informowani o spotkaniach co najmniej z miesięcznym wyprzedzeniem lub terminy spotkań są ustalane wspólnie,
- tematy omawiane na grupowych spotkaniach uwzględniają propozycje rodziców,
- w przypadku zainteresowania rodziców, proponowane są warsztaty i spotkania na tematy wychowawcze.

Standard 4.3. Rodzice mają wpływ na sposób funkcjonowania placówki opieki

- jest wspólnie uzgodniona lista spraw, na które rodzice mają wpływ,
- rodzice biorą udział w formułowaniu zasad współpracy z rodzicami obowiązujących w żłobku,
- rodzice mogą oferować dodatkowe aktywności w ramach swoich umiejętności i wolnego czasu,
- rodzice mają szereg możliwości angażowania się w działanie żłobka, do czego są zachęceni przez opiekunów,
- zakres zaangażowania rodziców zależy od ich zainteresowań i możliwości czasowych,
- współpraca z rodzicami jest dokumentowana.

5. Adaptacja dzieci i przejście z grupy do grupy

Zapewnienie ciągłości opieki w okresie przejścia (adaptacji) dzieci wymaga działań, procedur i praktycznych rozwiązań, które uwzględniają potrzeby dzieci, transfer istotnych informacji, bliskie zaangażowanie rodziców i profesjonalistów.

Standard 5.1. Adaptacja dzieci jest organizowana zgodnie z indywidualnymi

potrzebami dziecka i w jego najlepszym interesie

- zanim dziecko zacznie uczęszczać do żłobka, rodzice zapoznają się z dokładnymi zasadami, programem, procedurami, w czym pomaga im personel placówki,
- podejmuje się starania, aby dzieci w okresie adaptacji nie było zbyt dużo (maksymalnie 3 nowych dzieci w grupie),
- opiekun dba o to, żeby rodzeństwo lub dzieci, które się znają, miały zapewnione okazje do stałych kontaktów i wspólnej zabawy – np. dzieci w żłobku mogą kontaktować się z rodzeństwem (lub przebywać z nimi w jednej grupie),
- rodzice i dzieci mają możliwość poznać opiekunów, zanim dziecko zacznie regularnie uczęszczać do placówki,
- opiekunowie dokładnie poznają przyzwyczajenia dziecka, szczególnie towarzyszące codziennym czynnościom (jedzenie, zasypianie, toaleta, ubieranie się),
- rodzice powinni towarzyszyć dziecku w czasie adaptacji,
- rodzice i opiekunowie zdają sobie sprawę, że choć okres adaptacyjny powinien trwać ok. 1-3 tygodni, to jednak jego długość zależy od wielu indywidualnych czynników,
- w okresie adaptacji szczególnie opiekunowie/opiekunki zwracają uwagę na poznanie potrzeb dziecka, nawiązanie z nim bezpiecznego kontaktu, przystosowanie organizacji dnia do potrzeb dziecka,
- w czasie adaptacji kontakt z dzieckiem mają stałe osoby, które budują z dzieckiem kontakt i przejmują stopniowo opiekę nad dzieckiem,
- działania personelu w okresie adaptacji nakierowane są na nawiązywanie kontaktu z dzieckiem oraz jego rodzicami, którzy towarzyszą dziecku,

- stopniowo wydłużany jest czas pobytu dziecka w placówce.

Standard 5.2 Dzieci mają możliwość doświadczenia stałości i przygotowania się do zmian

W działaniach dorosłych widoczna jest troska, z jednej strony o zapewnienie stałości środowiska opiekuńczo- edukacyjnego, a z drugiej strony przygotowanie dzieci do zmian.

- personel stara się ułatwiać dzieciom zmiany, np. dzieci są uprzedzane wcześniej o zmianie aktywności, poznają wcześniej opiekunkę, z którą będą w nowej grupie, poznają sale, do której mają przejść,
- proces przejścia dziecka z grupy do grupy lub zmiana opiekuna są uzgadniane z rodzicami,
- przechodzenie dziecka z grupy do grupy jest zorganizowane w taki sposób, żeby dziecku towarzyszył znajomy opiekun lub inne dziecko, które zna,
- w adaptacji unikamy zmian miejsca, sali, minimalizujemy udział nieznanego dziecku osób dorosłych,
- każde dziecko ma swoje miejsce w szatni i własną półeczkę lub miejsce w sali, gdzie może trzymać indywidualne rzeczy.

6. Sytuacje codzienne (powitanie, pożegnanie, posiłki, odpoczynek, toaleta)

Sposób organizowania sytuacji codziennych ma kluczowe znaczenie dla rozwoju małych dzieci, gdyż w codzienności zaspakajane są pierwszorzędne w tym wieku potrzeby fizjologiczne i emocjonalne. Od sposobu zaspakajania potrzeb zależy jakość życia dzieci, ich poczucie bezpieczeństwa oraz prawidłowy rozwój.

Standard 6.1. Dziecko jest codziennie indywidualnie witane przez znanego mu opiekuna, który bezpośrednio od rodzica przejmuje nad nim opiekę. Powitaniu i pożegnaniu towarzyszy atmosfera spokoju, braku pośpiechu.

Zasady ogólne

- opiekunowie podczas spotkań wstępnych przedstawiają rodzicom znaczenie i przebieg sytuacji powitania i pożegnania,
- przywitaniu i pożegnaniu towarzyszy atmosfera spokoju, braku pośpiechu ze strony personelu.

Przywitanie

- jest zarezerwowany czas na to, by każde dziecko było indywidualnie przywitane przez opiekuna

(dziecko jest objęte uwagą dorosłego, nazwane po imieniu),

- opiekun wita się także z rodzicem/ inną osobą, która przyszła z dzieckiem,
- dzieci stopniowo rozstają się rano z rodzicami; czas i formy obecności rodzica zależą od samopoczucia dziecka, jego możliwości rozwojowych, stopnia adaptacji; rodzic ma prawo zostać z dzieckiem tak długo, jak tego chce,
- dziecko może rano pożegnać się z rodzicem w sposób, jaki preferuje,

- dzieci mogą przynosić rzeczy osobiste, które są dla nich ważne, np. zabawki, przytulanki, poduszki i mieć je ze sobą tak długo, jak chcą,
- w momencie rozstania z rodzicem, zawsze towarzyszy dziecku opiekun z placówki,
- opiekun wspiera rodzica, który ma trudności z rozstaniem z dzieckiem,
- po wyjściu rodzica opiekun obserwuje lub pyta dziecko, czy chce poświęcenia mu uwagi, przytulenia, zaproponowania zabawy, czy też chce pobyc samo,
- opiekun w sposób szczególny obserwuje sytuację powitania i pożegnania dzieci, które od niedawna uczestniczą w zajęciach lub wróciły do placówki po dłuższej nieobecności,
- jest zasada, że dziecko jest witane codziennie przez opiekuna, którego zna,
- zajęcia rozpoczynają się od spotkania całej grupy, kiedy każde dziecko jest witane przez grupę i wszyscy zaczynają wspólny dzień.

Pożegnanie

- opiekunowie aranżują rytuały ułatwiające dzieciom popołudniowe pożegnanie z placówką,
- każde dziecko jest osobiście żegnane przez opiekuna poprzez: nazwanie po imieniu, krótką rozmowę.

Standard. 6.2. Żłobek wspiera rozwijanie zdrowych nawyków żywieniowych

Zbieranie informacji i współpraca z rodzicami

- opiekunowie prowadzą obserwacje dzieci i zbierają informacje od rodziców na temat preferencji żywieniowych dzieci, godzin posiłków, nawyków i rytuałów, tak, aby proponowany jadłospis i ramowe pory posiłków odpowiadały indywidualnym potrzebom dzieci,
- opiekunowie kierują się zasadą, że dzieci posiadają zdolność samodzielnej regulacji żywienia, że od urodzenia wyposażone są w umiejętność przyjmowania i trawienia pokarmów oraz odróżniania uczucia głodu i sytości,
- zasady żywienia dzieci ustalane są wspólnie z rodzicami i uwzględniają zasady zdrowego żywienia i profilaktyki otyłości,
- dzienny jadłospis jest spisany i dostępny dla wszystkich,
- w żłobku dostępne są diety podstawowe i eliminacyjne (w oparciu o zaświadczenie od lekarza specjalisty),
- rodzice dziecka mają obowiązek poinformować o konieczności stosowania diety eliminacyjnej.

Zdrowe żywienie

- żywienie dzieci oparte jest na zasadach zdrowego żywienia (patrz załącznik 2 i załącznik 3),
- rozmawia się z dziećmi na temat tego, co jest zdrowe, a co nie,
- rodzice są zachęcani do stosowania zasad zdrowego żywienia w domu,

- są rozprowadzane (przez mail, na tablicy, w materiałach dla rodziców) przepisy, pomysły na zdrowe posiłki, wszyscy mają dostęp do materiałów na temat zdrowego żywienia

Standard 6.3. Posiłki są zorganizowane w taki sposób, aby były przyjemne i uczące dla dzieci, kojarzyły się z pozytywnym doświadczeniem społecznym

Organizacja posiłków

- w ciągu całego dnia oferowane są co najmniej cztery podstawowe posiłki - śniadanie, drugie śniadanie, obiad i podwieczorek,

Przestrzeń i wyposażenie

- sposób usadzenia dzieci przy stolikach sprzyja społecznym interakcjom (najwyżej 6 dzieci przy sto-

liku, możliwość swobodnej rozmowy i np. przekazywania sobie półmisek z jedzeniem),

- stoły, krzeselka, szafki są na wysokości wzrostu dzieci; dla dzieci, które nie siedzą samodzielnie zapewnione są specjalne krzeselka,
- dzieci w miarę możliwości korzystają z własnych śliniaczków, własnych kubków do picia,
- naczynia, sztucce dostosowane są do możliwości rozwojowych dzieci.

Przebieg posiłków

- opiekunowie dążą do stałych pór posiłków, obserwując preferencje dzieci,
- dzieci nie są zmuszane do siadania przy stole, jeśli nie mają potrzeby jedzenia,
- opiekunowie proponują dzieciom potrawy, tłumaczą nazwy i składniki dania, ale to dziecko decyduje, co i ile zje z oferowanych mu potraw,
- opiekunowie uwzględniają werbalne i pozawerbalne sygnały dzieci odnośnie potrzeby jedzenia, jak i ilości spożywanych potraw,
- opiekunowie nie nagradzają dzieci i nie karzą dzieci za odmowę jedzenia, np. „kto wszystko zje, może iść się bawić”,
- dzieci są zachęcane do tego, żeby jeść samodzielnie – dzieci w miarę możliwości rozwojowych nakładają sobie same jedzenie, korzystając z różnych rozwiązań wspierających samodzielność; dzieci, które są w stanie trzymać łyżkę, próbują samodzielnie jeść, a wychowawca karmi je na wyraźny sygnał zmęczenia z ich strony,
- dzieci, ucząc się samodzielnego nakładania, mogą nakładać sobie więcej niż są w stanie zjeść, nie wolno ich wówczas zmuszać do zjedzenia tego, co sobie nałożyły,
- szanowana jest każda forma spożywania posiłku przez dzieci; dzieci mogą też spożywać jedzenie rękoma, jeśli są na tym etapie rozwoju; wszystkie dzieci powinny mieć jednak stały dostęp do łyżki i widelca,
- dzieci w miarę możliwości rozwojowych przygotowują wspólnie z opiekunami posiłki

i sprzątają po posiłkach, np. przynosząc i odnosząc na tacę naczynia i sztucce, przynosząc potrawy, wycierając stoły,

- dzieci mają tyle czasu na posiłek ile potrzebują; biorąc pod uwagę różnice rozwojowe między dziećmi i różne tempo spożywania posiłków, dzieci, które kończą jeść, mają możliwość wstania od stołu, nie czekając na pozostałe dzieci,

- wychowawcy dbają o spokojną, przyjemną atmosferę, na posiłek przeznaczone jest dużo czasu,

- dzieci podczas posiłku prowadzą rozmowy z innymi dziećmi siedzącymi przy stole

i z wychowawcami,

- dzieci nie potrafiące samodzielnie jeść, są karmione w kontakcie jeden na jeden.

Dzieci karmione mlekiem matki

- stwarza się możliwość karmienia piersią lub odciągnięcia pokarmu przez matkę w warunkach zapewniających intymność,

- mleko matki jest przechowywane w lodówce i podawane dzieciom karmionym piersią.

Napoje

- w ciągu dnia dzieci mają stały dostęp do picia – najlepiej wody,

- napoje wystawione są w miejscu widocznym dla dzieci,

- opiekunowie co jakiś czas proponują dzieciom coś do picia, gdyż dzieci mogą jeszcze nie umieć

wyrazić tej potrzeby.

Standard 6.4. Stworzone są warunki do różnych form odpoczynku dzieci, zgodnych z ich aktualnymi potrzebami

Zbieranie informacji

- opiekunowie prowadzą obserwacje dzieci i zbierają informacje od rodziców i dzieci na temat indywidualnych potrzeb i przyzwyczajeń w kwestii snu i odpoczynku (godziny snu, rytuał zasypiania/ budzenia, ulubione przytulanki).

Respektowanie indywidualnego rytmu snu i odpoczynku dziecka

- opiekunowie dbają, by rytm dnia i poszczególne aktywności dostosować do możliwości rozwojowych dzieci, by naprzemiennie występowały po sobie czynności aktywizujące i wyciszające,

- opiekun może proponować różne formy odpoczynku, ale dzieci powinny same zdecydować o tym, czy, w jaki sposób i jak długo odpoczywają,

- opiekunowie umożliwiają dzieciom różne formy odpoczynku: np. sen, leżenie, słuchanie i oglądanie bajek, cicha zabawa, odizolowanie się, słuchanie muzyki, przebywania na dworze, zabawy relaksacyjne,

- dzieci nie są zmuszane do spania, ani do położenia się, jeśli nie mają takiej potrzeby,
- w żłobku opieka jest zorganizowana w taki sposób, żeby dzieci, które nie chcą w danej chwili spać, miały możliwość zabawy (np. przez wyjście na teren zabaw, lub zabawę z innym opiekunem).

Organizacja przestrzeni

- aranżacja przestrzeni w sali uwzględnia potrzebę odizolowania się dzieci i przebywania w mniejszych grupach,
- w sali stworzone jest stałe, dostępne poza porą snu, miejsce do odpoczynku i relaksu, gdzie dziecko może się wyciszyć, odejść od zabawy, poleżeć,
- dzieci mają stały i swobodny kontakt z materiałami, które poprzez swoją strukturę odprężają i wyciszają: piasek, fasola, farby, masy plastyczne,
- dzieci mogą ze względu na własne preferencje wybierać miejsce do spania, np. przy złączonych materacykach, blisko innych dzieci lub w oddzieleniu od innych: w osobnym łóżeczku czy kąciku,
- aranżacja przestrzeni w czasie odpoczynku powinna sprzyjać odprężeniu i relaksowi: mała liczba bodźców, przyciemnione, delikatne oświetlenie, otoczenie o ciepłych, nie pobudzających kolorach, odpowiednia temperatura, obniżony przez tkaninę sufit,
- w pobliżu miejsca, gdzie śpi dziecko, ważne by umieścić zdjęcie jego rodziny oraz zdjęcie dziecka, gdy śpi; pomaga mu to zrozumieć przeznaczenie tego miejsca jako miejsca do spania oraz że sytuacja dotyczy osobiście jego,
- zapewnione jest odrębne miejsce do odpoczynku (np. odgrodzoną część sali parawanem, tkaniną); każde dziecko powinno mieć co najmniej swoją poduszkę przechowywaną na indywidualnej półce,
- opiekunowie tworzą spokojną atmosferę sprzyjającą zasypianiu i wybudzaniu: brak pośpiechu i spokój dorosłego, danie czasu na zasypianie, stopniowe wychodzenie ze snu,
- dzieci mogą brać ze sobą na odpoczynek przytulanki, ulubione kocyki, smoczki, mogą spać we własnej pościeli.

Standard 6.5. Czynności higieniczne powinny odbywać się z poszanowaniem indywidualnego tempa rozwoju dziecka, w atmosferze szacunku, wyważenia między pomaganiem a wspieraniem samodzielności

Kompetencje opiekuna

- opiekunowie kierują się zasadą, że dzieci uczą się odczytywania impulsów ze swojego ciała oraz opanowywania czynności higienicznych w indywidualnym tempie,
- opiekunowie kierują się zasadą, że zdolność świadomego kontrolowania mięśni cewki moczowej i odbytu rozwija się około drugiego roku życia, wówczas może rozpocząć się trening czystości/ nauka korzystania z toalety,

- opiekunowie prowadzą obserwacje dzieci i zbierają informacje od rodziców i dzieci na temat etapu rozwoju i stopnia samodzielności dzieci w zakresie czynności higienicznych.

Respektowanie indywidualnego tempa rozwoju dziecka

- dziecko nie może być zmuszane do korzystania z toalety,
- załatwianie się nie jest objęte systemem nagród czy kar,
- opiekun może przypominać dzieciom o korzystaniu z toalety, szczególnie tym, które są w trakcie treningu czystości, ale dzieci same decydują, czy chcą z niej korzystać.

Przebieg czynności higienicznych

- dzieci, korzystające z pieluszki, mogą współdziałać podczas przewijania, np. przynieść pieluchę, wejść na przewijak,
- opiekun podczas przewijania pozostaje w kontakcie z dzieckiem, np. w kontakcie wzrokowym, mówi dziecku, jakie czynności teraz wykonuje,
- dzieci mają możliwość bawienia się wodą w trakcie mycia,
- dziecko nie jest zawstydzane, ani nie spotyka się z rozczarowaniem opiekunów, gdy załatwi się w ubranie czy mocno pobrudzi się,
- opiekun uwzględnia prawo dziecka do towarzystwa lub do intymności w łazience,
- opiekun wypracowuje z dziećmi różne rytuały i nawyki dotyczące czynności higienicznych, np. mycie rąk przed posiłkiem,
- dziecko, które chce skorzystać z toalety lub umyć ręce, nie musi pytać opiekuna o pozwolenie, tylko informować go, że wychodzi do łazienki,
- w łazience jest miejsce do podmywania i mycia dzieci (brodzik, bidet), opiekunowie są uważni na wspomaganie samodzielności dzieci odpowiednio do ich rozwoju.

Przestrzeń

- usytuowanie osobistych szafek dzieci jest dostosowane do wzrostu dzieci,
- osobiste rzeczy dzieci, np. ręczniki, nocniki są oznakowane zdjęciem lub znaczkiem dziecka,
- łazienka stanowi przytulne miejsce dla dzieci – pachnące, z ciepłym światłem, ładnym wystrojem.

7. Zabawa dzieci (warunki do zabaw, planowanie i dokumentowanie)

Zabawa jest podstawową aktywnością małych dzieci. Każde dziecko ma mieć dużo czasu na angażowanie się w wolne, dostępne i odpowiednie rozwojowo oraz rozwinięte aktywności, pozwalające na odkrywanie, kreatywność i nadawanie znaczeń, zarówno samodzielnie, z innymi dziećmi, jak i z udziałem wspierających dorosłych.

Standard 7.1. Dzieci mają zapewnione warunki do różnorodnych zabaw

- główną formą aktywności dzieci jest zabawa swobodna - rolą dorosłych jest uważne towarzyszenie dzieciom, zapewnienie bezpieczeństwa i dostarczanie materiałów do zabawy,
- podczas zabawy dziecko decyduje czym, w jaki sposób i jak długo będzie się bawić,
- podczas zabaw i eksploracji wyposażenie i materiały są swobodnie dostępne dla dziecka,
- dziecko ma możliwości zabawy/odkrywania z innymi dziećmi, z uczestniczącymi i wspierającymi dorosłymi we właściwy sposób,
- dzieci bawią się codziennie, zarówno w pomieszczeniach, jak i na wolnym powietrzu,
- dzieci mają zapewnione miejsce do swobodnego poruszania się (czołgania, czworakowania, biegania, wspinania, kręcenia w kółko).

Standard 7.2. Planowanie pracy opiera się na wiedzy o prawidłowościach rozwoju małych dzieci i znajomości zmieniających się potrzeb rozwojowych konkretnych dzieci

Plan dnia

- dzieci znają plan dnia i mogą spodziewać się, że będzie on przestrzegany (opiekun przypomina dzieciom o następnym punkcie w planie dnia lub w inny sposób sprawia, że dzieci spodziewają się zmiany),
- plan dnia jest stały codziennie i przewidywalny dla dzieci,
- dzieci wiedzą z wyprzedzeniem, że zabawa się skończy i będzie np. czas sprzątanania,
- w planie dnia zawsze jest wyjście na świeże powietrze,
- w planie dnia zawsze są zabawy muzyczno- ruchowe lub ruchowe.

Planowanie zajęć przez opiekunów

- planowanie zajęć polega głównie na organizowaniu i zmienianiu środowiska edukacyjnego, czyli:
- organizacja sfer edukacji,
- dokładanie nowych materiałów, zabawek, przedmiotów,
- modyfikowanie sfer edukacji, zgodnie ze zmieniającymi się zainteresowaniami dzieci,
- zajęcia planowane i organizowane przez dorosłych są ofertą dla dzieci, a nie obowiązkiem dla nich,
- zajęcia dla całej grupy planowane przez opiekunów mają charakter integrujący dzieci (np. zabawy muzyczno ruchowe),
- zajęcia o charakterze edukacyjnym (przekazywanie wiedzy) są planowane w minimalnym wymiarze czasowym i skierowane do małej grupki dzieci i wynikają wprost z zainteresowań i doświadczeń tych dzieci,

- zajęcia edukacyjne, planowane przez dorosłych bazują na bezpośrednim doświadczaniu i zabawie dzieci, nie korzysta się ze źródeł wtórnych (plansz, kolorowanek ani kart do wypełniania),
- zajęcia przy stolikach są organizowane tylko dla chętnych, najstarszych dzieci i powinny w jak największym stopniu wspierać swobodną twórczość dzieci,
- nie stosuje się planów miesięcznych jako nieprzystających do zmieniających się potrzeb i zainteresowań małych dzieci,
- jeżeli realizowane są zajęcia dodatkowe (np. języki obce), są one dostępne dla wszystkich zapisanych dzieci.

Standard 7.3. Dokumentowanie pracy z dziećmi służy lepszemu rozumieniu rozwoju dzieci przez opiekunów i rodziców

- opiekunowie prowadzą stałą obserwację aktywności dzieci, którą regularnie spisują,
- obserwacje i notatki są znane rodzicom i przez nich uzupełniane (np. książka rozwoju dziecka, którą rodzice zabierają do domu i wpisują swoje komentarze),
- stosowana jest dokumentacja fotograficzna – dzieci fotografowane są w trakcie zabaw i codziennych aktywności,
- fotografie są drukowane (w miarę możliwości) i wieszane w sali, tak, żeby dzieci mogły je oglądać i komentować,
- proces rozwoju zainteresowań i umiejętności dzieci jest dokumentowany (fotografie, notatki) i znany rodzicom (przesyłanie maili, notatki na tablicy ogłoszeń).

8. Kompetencje opiekunek i opiekunów

Opiekunowie/wychowawcy posiadają nie tylko formalne kwalifikacje, ale również umiejętności, wiedzę oraz reprezentują wartości i postawy odpowiednie do ich roli i odpowiedzialności. Od jakości pracy opiekuna oraz jego gotowości do rozwoju zależy jakość pracy z dziećmi.

Standard 8.1. Opiekunowie mają kompetencje do zajmowania się dziećmi

Rekrutacja opiekunów

- opiekuna powinna cechować życzliwość i pogoda, duża kultura osobista,
- opiekunki/ opiekunowie oraz wolontariusze mają wymagane prawem kwalifikacje,
- w placówce istnieje system wsparcia nowych pracowników, np. nowy pracownik powinien być objęty opieką zewnętrznego mentora lub innego, doświadczanego pracownika.

Doskonalenie zawodowe

- pracownicy w żłobku są zachęcani i właściwie motywowani do angażowania się w regularny i ciągły profesjonalny rozwój,
- personel żłobka ma możliwość doskonalenia i korzysta z niej przynajmniej 10 godzin rocznie.

Zasady pracy

- opiekunowie znają procedury i zasady obowiązujące w żłobku,
- wszyscy znają obowiązujące regulaminy i zasady i mają do nich dostęp.

Kompetencje opiekuna – wiedza

Opiekun:

- zna stadia rozwoju małego dziecka we wszystkich sferach rozwoju,
- zna zasady dotyczące profilaktyki i ochrony zdrowia, zapobiegania wypadkom,
- zna zasady zdrowego żywienia,
- zna dynamikę procesu grupowego, rozwoju jednostki w grupie, zasad tworzenia się relacji społecznych w grupach dziecięcych,
- wie, jakie warunki sprzyjają tworzeniu się więzi i pozytywnych relacji społecznych małych dzieci,
- wie, w jaki sposób powinna być zaaranżowana przestrzeń, która służy rozwojowi małego dziecka,
- posiada wiedzę dotyczącą pedagogiki małego dziecka,
- wie, jakie warunki powinny spełniać zabawki dla małych dzieci,
- posiada wiedzę dotyczącą rozwoju seksualnego dziecka,
- posiada wiedzę dotyczącą prawnych aspektów opieki nad dziećmi oraz ochrony przed krzywdzeniem,
- posiada wiedzę dotyczącą medycyny ratunkowej.

Kompetencje opiekuna – umiejętności

Opiekun:

- potrafi obserwować i interpretować zachowania dziecka w kontekście jego potrzeb rozwojowych,
- potrafi rozpoznawać sygnały dzieci dotyczące np. potrzeb fizjologicznych, zmęczenia, itp.,
- potrafi komunikować się z dzieckiem, stawiać mu pytania, prowadzić rozmowę, stymulować rozwój językowy,
- potrafi współpracować z innymi dorosłymi, komunikować się, dzielić zadaniami,
- posiada umiejętność pracy z grupą,
- potrafi organizować zajęcia wzbudzające ciekawość dzieci (plastyczne, muzyczne, ruchowe, kulinarne, przyrodnicze),
- posiada umiejętność rozwiązywania problemów,
- jest gotowy do przeprowadzania zabaw ruchowych z dziećmi; w przypadku opiekunów z niepełnosprawnościami narządu ruchu, osoba ta pracuje w asyście osoby pełnosprawnej,

- potrafi dostrzegać problemy, z którymi borykają się dzieci i ocenić, czy potrzebne jest w danej sytuacji wsparcie specjalisty,
- potrafi udzielić dziecku pierwszej pomocy,
- potrafi planować i dokumentować pracę z dziećmi.

Kompetencje opiekuna – dyspozycje

Opiekun:

- posiada w sobie gotowość do zmian, jest ciekawy świata,
- jest cierpliwy, potrafi kontrolować swoje zachowania,
- jest uważny na otoczenie i inne osoby,
- posiada gotowość do refleksji i krytycznego namysłu,
- posiada gotowość do uczenia się,
- jest akceptujący, powstrzymuje się od osądzania, oceniania,
- ma w sobie gotowość do zabawy,
- ma wysoką tolerancję na niedokończenie,
- jest elastyczny,
- szanuje odrębność drugiej osoby,
- akceptuje doznania związane z zaspokajaniem potrzeb fizjologicznych dziecka, takich jak karmienie, mycie, przewijanie,
- jest życzliwy, cechuje się pogodą ducha, optymizmem,
- jest twórczy.

Standard 8.2. Opiekunowie stwarzają optymalne warunki dla rozwoju dzieci

- niezależnie od innych elementów organizacji pracy w danej placówce, zasadniczy ciężar opieki nad danym dzieckiem spoczywa na jednym głównym opiekunie, co stwarza dziecku możliwość nawiązania opartej na poczuciu bezpieczeństwa stałej relacji z tą osobą,
- opiekunowie wykorzystują wszystkie momenty codziennego życia do wrażliwej i pełnej szacunku interakcji z dzieckiem, dając uwagę, ciepło i wsparcie: rozmawiając, pocieszając, przytulając, żartując, bawiąc się z nimi oraz wykonując czynności opiekuńcze i pielęgnacyjne,
- opiekunowie stosują efektywne kanały komunikacji z dziećmi, poprzez m. in.: słuchanie, nawiązywanie kontaktu wzrokowego, rozmowę z dzieckiem (nie obok dziecka), włączanie się do zabaw, podążanie za inicjatywą dziecka, odzwierciedlanie uczuć dziecka, wchodzenie w interakcje tak długo, jak dziecko tego potrzebuje, dostosowywanie komunikacji do poziomu rozwoju dzieci,
- opiekun aktywnie słucha dziecka, np. utrzymując kontakt wzrokowy,
- opiekun inicjuje rozmowy z dziećmi, używając języka odpowiedniego dla wieku dzieci i ich poziomu rozwoju,

- opiekun stwarza okazję dzieciom do zdobywania nowych doświadczeń – m. in. przez różnicowanie sfer aktywności, wprowadzanie nowych elementów w środowisko dziecka, konstruowanie zadań w sferze najbliższego rozwoju dzieci,
- styl komunikacji dorosłego skupiony jest na procesie, a nie na wyniku – tzn. dzieci mają czas na sformułowanie myśli, dorośli wspiera rozwijanie wypowiedzi dziecka stosując prawidłowe zasady komunikacji z dziećmi,
- dorośli równoważą mówienie i słuchanie, inicjowanie komunikacji i podejmowanie komunikacji inicjowanej przez dzieci,
- opiekun stymuluje interakcje między dziećmi, także w różnym wieku (w parach, małych grupkach ,i w mniejszym zakresie w dużej grupie),
- opiekunowie prowadzą stałe obserwacje rozwoju dzieci (w formie kart, dzienniczka rozwoju lub innych), które są udostępniane rodzicom i służą do planowania zajęć.